

Da Mormonerne kom til Sannidal og Kragerø omkring 1850

Om dette forteller lærer og klokker i Kragerø, Fredrik Hougen, i sine Erindringer: «En ung, vakker og vel-talende mann leide en nokså rommelig stue oppover ved Prestebraua, begynte der sine foredrag og fikk straks overfylt hus, især av kvinner.» Kateket Fearnley og kapellan Hartwig møtte opp, bad taleren forlate byen, talte kraftig om mormonernes villfarelser, herunder deres lære om flerkoneri og spurte kvinnene som var tilstede om de fant det «lystelig å leve og dø og gå evigheten imøte på sådan måte.» Da prestene forlot møtet fulgte forsamlingen med og ropte: «Leve våre prester! Hurra!»

Dermed var det slutt i Kragerø, men mormonerne fortsatte med møter i Sannidal og på Levangsheia. Lensmann Nils Thorbjørnsen fikk i oppdrag å undersøke hvordan dette gikk. Han var en aktet mann, medlem av styret i Sandøkedals Missionsforening, og hadde vært deputert til kretsmøtet i Moss i 1853. Han ble grepet av mormonernes lære, meldte seg ut av kirken og gikk inn i mormonermenigheten. Sokneprest Hans Daae ble forferdet over at slikt kunneskje og han holdt for fullsatt kirke i Sannidal en preken som var en kraftig advarsel mot denne «forferdelige og falske lære». Daae skrev også et «Hyrdebrev» med advarsel mot mormonismen. Med dette var man ferdig også i Sannidal med Mormonerne. Men etter at Nils Thorbjørnsen mistet sin kone dro han til Salt Lake City i Utah og fikk en høy stilling i mormonsamfunnet.

Hva gikk så Mormonernes lære ut på?

«Jesu Kristi kirke av de siste dages hellige» ble stiftet av Joseph Smith (1805-44). Han opptrådte som profet med mange syner og fantasier. En engel fortalte ham om noen «Gyldne tavler» som var skrevet på nyegyptisk, og som inneholdt et tillegg til Gamle og Nye testamente. De kunne bare leses med «Urim og Tumim» (2 orakel lodd omtalt i 2. Mos. 28, 15 ff. og 4. Mos. 27, 21 - det var en vidunderbrille, et par krystaller i sølvinnfatning). Nå gikk tavlene tapt, men «Mormon» skrev opp det som sto der og Joseph Smith tok imot **åpenbaringen**. Det var i 1827. Det ble mange tilhengere, organisert i et dels teokratisk dels kommunistisk samfunn. De ble fordrevet fra flere stater som bl.a. ikke tålte læren om flerkoneri. Smith ble fengslet, myrdet i 1844, og så utvandret menigheten til Utah under ledelse av Brigham Young, hvor de grunnla en blomstrende koloni i Salt Lake City. Da Utah ble stat i USA 1890 ble flerkoneri offisielt forbudt. Menigheten var meget aktiv, misjonærer ble utsendt, omkring 2000 for 50 år siden f.eks. og menigheter dannet flere steder i Europa.

Unge menn må påta seg å reise som misjonær et par års tid. Vi husker at vi for en del år siden delte sovekupe på utenlandstoget med en sympatisk ung amerikaner.

På kofferten sto: Salt Lake City. Han skulle til Oslo og ble møtt på stasjonen av folk fra menigheten her.

Utdrag av brev fra Nils Thorbjørnsen til folk i heimbygda

Salt Lake City Den 1 Januar 1860

Til Peder Abrahamsen, Kiil

Paa Grund af at jeg hidindtil intet Brev haver bekommet fra mine Børn tilskynder min Tanke mig at henvende mig til dig i Hensigt at blive bekiendt med Aarsagen hertil. Jeg haver skrevet 4 Breve med Tilskrift til Knud Jensen Moe, datert 3 Juli 1857, 4 Januar 1858 og 14 Januar 1859. Samtidig med sidste sendte jeg Brev til Christiania og mottog Svar derpaa 19 Mai, datert 7 Mars, saa jeg haver Formodning om at Brevene til mine Børn er ankomne til Kragerø.

Jeg haver den Fornøielse at kunne meddele at jeg haver det meget godt, saavel i timelig som aandelig Henseende, har en meget god kone og boer her i Staden i eget Huus og eier en City Lod omkring hvilken under omhyggelig Dyrking afgiver tilstrækkelig Avling til min Huusholdning, er taknemmelig til min himmelske Fader som lod Evangeliets Røst lyde for mine Øren, oplod mine Øine til at se, og mit Hjerte til at tro Sandheden, ligesom jeg ikke kan fuldtakke ham for at have fundet en af de bedste blandt Quinderne til Medhjælp, har saaledes intet at ønske uden at see mine Børn hos mig, eller vide at de haver annammet Evangeliet og tragter efter at reise til Zion for at undgaa Ødeleggelsen som inden en kort Tid vil komme til at gaa over den hele Jord og ikkun faa Mennesker vil blive tilbage uden undtagen de som haver været lydige til Budskabet og forsamlet sig paa de Steder som Herren fra Evigheds Dage har udset til Bevaringssteder for sit Folk. - - -

Vi ere Ægteviede ikke alene for Tiden, men tillige for Evigheden. Og det er beseglet paa vaare Hoveder ved Herrens Propheter og Apostler at vi skal komme i den første Opstandelses Morgen. Denne Forgjøttelse blev os meddelet allerede den 19 Marts 1858 i det Allerhelligste Huus som fortiden findes paa Jorden efter at jeg samme Dag dersteds var bleven paalagt det Melkisedekse Præstedømme, eller med andre Ord ordineret til Ældste i Israel. Den 1 Februar 1859 modtog vi vor patriarkalske Velsignelse der er oversat til det norske Sprog: «Niels! I Jesu Christi Navn jeg lægger mine Hænder paa dit Hoved og besegler dig en Faders Velsignelse, for Herren elsker dig og du er med ham og dit Navn er indskrevet i Lammets Livsens Bog for dit Bedste. - - Du skal have Tro ligesom Nefi **fordum** og du skal betiene for de levende og døde og blive kronet med Herlighed og Du skal samtale med de tre Nephiter fra Tid til Tid og blive kronet med Faderens høre

Bilde tatt i Kil i 1932

Bildet er tatt på Karen Malmbergs 84 års dag 3/7 1932. Fra høyre: Marie Lofthaug 78 år Inger Marie Svendsen 74 år, Berte Stensen 86 år, Karen Malmhaug 84 år, Asborg Abrahamsen 84 år, Anne

Torsdal 70 år, Paula Bekken 82 år. Fra venstre bakerst: Karen Rønningen 82 år, Ingeborg Sveinungsen 80 år, Maren Johansen 76 år. På fjellet bak: Egil Bakke og Randi Malmhaug.

Haand med alle Dine Efterkommere i Jesu Navn. Amen.» - - - -

Den samme patriarkalske Velsignelse fikk min kone Anne Marie. Jeg ønsker at se Breve fra mine Børn jo før jo heller. Af de patriarkalske Velsignelser vil du se at baade jeg og min Kone kommer at betjene for de Døde og i sin Tiid og der vil maaske blive spørmaal om vi har nogen Fortegnelse over vore Døde. Vi ved nok at en hellig Engel vil fremkomme med den fornødne Fortegnelse over vore Døde, men Herren vil at vi ogsaa skal gjøre os lidt Umage for at tilveiebringe saadanne. -

Jeg er forvisset om at min Kone Barbro Johanne fandt sig bedraget af de lutherske Præster og andre som havde indbilt hende at hun ikke skulle gjøre som jeg, eller lægge Øre til hva disse foragtede Sidste Dages Hellige og jeg tilkiendegaf med Hensyn til Evangeliet som nu er gjengivet til Jorden og Præstedømmet som er igjenoprettet derpaa, saasntart hun var kommet bag Sløret. Jeg tror ikke at Evangeliet er prædiket for hende der hun nu er, imodsat Fald venter hun med Længsel paa at Templet her bliver færdig og at Ordinansene for hende bliver udført. Lader det sig gjøre vil min nuværende Kone eller en anden af Quinderne døbes for hende og vies til mig for Evigheden, da jeg er villig til ogsaa at have hende til min Kone i næste Tilværelse. Jo flere Koner jeg faar der, jo større Ophøielse baade for mig og for Quinderne som bliver mig givne. - - -

Jeg vil ogsaa skrive nogle Ord om min sønnekone Asberg. Hun var engang ikke langt fra Guds rige eller Troen paa Evangeliet, og dersom hun vorder troende som jeg haaber og Theodor vedbliver at forholde hende Evangeliets Velsignelse, samt nægte hende at samles med Guds Folk i Bjergenes Dale, er hun forpligtet til at lyde sin Mand, men vil i Opstandelsen blive givet til en anden god Mand.

Jeg er glad for at begge mine Forældre ere gaaet bag Sløret førend Evangeliet lød for deres Øren, de vil annamme det i Guds Rige og komme frem af Graven engang i Tusinde Aar.

Jeg ved at du og dine haver hørt mange løgnagtige Rygter om Zion, baade at en stor militær Magt var sendt for at ødelegge oss, men den har ingen Magt til at ødelægge os. Paamind mine Børn om at sende mig et Brev og jeg imødeser et fra dig. Gud velsigne eder alle og lad Lyset som skinner i Mørket af Hans Naades Virkning engang kunde komme til at lyse i Eders Hjerter.

Din altid forbundne Ven og Broder

Niels Thorbjørsen

Hils mine Børn og vær selv med Familie hilset tilligemed alle mine Bekjendte i Sandøkedal og Omegn, og der er mange det ved jeg.